

Демченко Ю. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Омельченко Г. В., асистент

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Транспортні операції на сучасному повітряному транспорті як у світі, так і в Україні характеризуються масовістю, ритмічністю та достатньою складністю. Повітряні перевезення набувають все більшого поширення. Це обумовлено великою швидкістю, можливістю доставити пасажирів і вантаж в місця призначення, що є недоступними для інших видів транспорту. На сьогодні великою популярністю користуються вантажні авіаперевезення, адже щоденно люди отримують і відправляють величезну кількість посилок і різних вантажів.

Повітряні перевезення вантажів здійснюються на підставі договору з видачею авіавантажної накладної. Відповідно до норм чинного законодавства України перевізник зобов'язаний перевірити придатність вантажу і його впакування для транспортування, придатність відповідного обладнання для обробки вантажу та забезпечити відповідні умови для безпечного транспортування вантажу, а також доставити вантаж в строк встановлений в договорі, а у разі відсутності строків – в розумний строк [1, с. 65]. На жаль, на сьогодні дуже багато вантажів пошкоджується та втрачається. За такі дії, якщо вони сталися з вини перевізника, він несе відповідальність.

Так, відповідно до статті 923 Цивільного кодексу України у разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами). Перевізник відповідає за збереження вантажу, з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві [2, с. 285].

Також, перевізник несе відповідальність за шкоду, заподіяну в разі знищення, втрати, ушкодження вантажу, якщо випадок, що призвів до шкоди, стався під час повітряного перевезення та у разі затримки в доставці вантажу.

Перевізник відповідає за незбереження вантажу у розмірі фактичної шкоди, якщо не доведе, що це сталося не з його вини.

Зокрема, у разі втрати або нестачі вантажу – у розмірі вартості вантажу, який втрачено або якого не вистачає; у разі пошкодження вантажу – у розмірі суми, на яку зменшилася його вартість; у разі втрати вантажу, зданого до перевезення з оголошенням його цінності, – у розмірі оголошеної цінності, якщо не буде доведено, що вона нижча за дійсну вартість вантажу [3, с. 415].

Але є умови, за яких перевізник відповідальності не несе, зокрема якщо пошкодження вантажу виникло внаслідок форс-мажорних обставин, через дефекти чи недоліки вантажу, через неправильне його упакування вантажовідправником, воєнними діями чи збройним конфліктом, діями органу державної влади, пов'язаними з ввозом, вивозом або транзитом вантажу. А також за шкоду, заподіяну в результаті затримки в доставці, якщо доведе, що ним та його службовцями і його агентами були вжиті всі необхідні заходи для того, щоб уникнути шкоди, або що такі заходи неможливо було вжити.

Дане питання регулюється і нормами міжнародного законодавства, а саме Конвенцією про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень, яка передбачає відповідальність перевізника за пошкодження, втрату чи знищення вантажу [4, с. 16].

У свою чергу, вантажовідправник (вантажоодержувач) у разі знищення, втрати, ушкодження, затримки в перевезенні вантажу має право подати позов проти перевізника, який виконував перевезення, під час якого сталися знищення, втрата, ушкодження, затримка в перевезенні.

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що перевезення вантажів повітряним транспортом є найшвидшим і надійним способом. Запити на авіаційні вантажоперевезення ростуть з кожним днем, а тому і ситуації, коли втрачається чи пошкоджується вантаж є зовсім не рідкістю. Проблемними залишаються питання відшкодування шкоди, вирішення судових справ за даною проблемою тощо. Для вирішення цих питань необхідно удосконалювати законодавство, а також надавати належні докази, фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, які мають значення для вирішення справи та притягнення винної особи до цивільно-правової відповідальності.

Література

1. Земскова О. В. Цивільно-правова характеристика договору перевезення небезпечних вантажів / О. В. Земскова, А. О. Островська //

Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2016. – № 2 (2). – С. 61-69.

2. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2016 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 408 с.

3. Медведська В. В. Відповідальність перевізника за договором перевезення вантажу повітряним транспортом / В. В. Медведська // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2016. – Вип. 9. – С. 414-417.

4. Мануїлова К. В. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення / К. В. Мануїлова // Митна справа. – 2016. – № 6. – С. 12-18.

УДК 347.4 (043.2)

**Дмитришина В. А., Дудник Н. С.,
Присяник Н. В., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач**

ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ РОЗУМІННЯ СВОБОДИ ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Принцип свободи договору належить до загальних засад цивільного законодавства, закріплених у ст. 3 ЦК України, та є одним із принципів здійснення суб'єктивних цивільних прав. У юридичній літературі його визначають як закріплену в законі загальну засаду, що встановлює для суб'єктів договірних відносин свободу укладення договору, свободу вибору виду укладеного договору, свободу вибору контрагента та свободу визначення умов договору [1, с. 4].

За загальним правилом договір не потребує спеціальної форми і може вчинюватися усно, зокрема шляхом вчинення конклюдентних дій або мовчань (ст. 205 ЦК України) [1, с. 70]. Крім того, відповідно до ст. 639 ЦК України договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом [1, с. 188]. Водночас сторони за взаємною згодою мають право обрати певну форму, зокрема письмову, навіть якщо вона не встановлена законом. При цьому, якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому такої форми, навіть якщо законом ця форма для цього виду договору не вимагається.